

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานเขียนที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎี โครงสร้าง และหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากร

นักเศรษฐศาสตร์ ได้ให้คำนิยามของภาษีไว้ว่า

1.“ภาษีอากร คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชน และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมโดยไม่มีสิ่งตอบแทน โดยเฉพาะเจาะจงแก่ผู้เสียภาษี” (วันรักษ์ มิ่งมณี นาคิน, 2541)

2.“ภาษีอากร คือ เงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล” (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2540)

การจัดเก็บภาษีอากร (Tax Imposition) นอกจากมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้เพื่อนำไปสนับสนุนรายจ่ายของรัฐบาลแล้ว ในปัจจุบันภาษีอากร ยังเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการกระจายรายได้ให้ยุติธรรม ส่งเสริมความเจริญเติบโตของธุรกิจการค้า รักษาความก้าวหน้าและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน หรือเพื่อสนองนโยบายบางประการของรัฐบาล

ในการจัดเก็บภาษีอากร ย่อมจะมีผลกระทบกระเทือนถึงการดำเนินธุรกิจของเอกชนมากมาย ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาและเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ในการตรากฎหมายภาษีอากรออกใช้บังคับ ระบบภาษีอากรที่ดี และเหมาะสมนั้นเป็นสิ่งที่หาได้ยากยิ่ง เพราะต้องคำนึงถึงกาลสมัย สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้วย เมื่อได้พิจารณาถึงหลักการต่าง ๆ แล้ว ระบบภาษีอากรที่ดี ควรยึดหลักการตามแนวคิดของ อาดัม สมิท (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ที่ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักทฤษฎีโดยทั่วไป ไว้ในหนังสือชื่อ The Wealth of Nation ในปี ค.ศ.1776 ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษีอากรที่ดี ดังนี้

1. หลักความยุติธรรม (Equality)

ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศควรจะต้องเสียสละรายได้ หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ เพราะแต่ละคนต่างก็ได้รับประโยชน์ และการคุ้มครองจากรัฐ

2. หลักความแน่นอน (Certainty)

ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนจะต้องเสียนั้น จะต้องมีความแน่นอนและชัดเจน ลักษณะและรูปแบบของภาษีตลอดจนจำนวนภาษี อัตราภาษี ฐานภาษี เวลา หรือสถานที่ชำระภาษี และหรือการกำหนดตัวผู้มีหน้าที่เสียภาษี จะต้องชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน

3. หลักความสะดวก (Convenience of Payment)

การจัดภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตามวันเวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย

4. หลักความประหยัด (Economy in Collection)

การจัดเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บน้อยที่สุด แต่ทำให้รัฐได้รับเงินค่าภาษีอากรมากที่สุด ทั้งนี้ รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้

จากหลักเกณฑ์ที่ดีในการเก็บภาษีของอาตัม สมิท ดังกล่าวที่ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ ได้มีการวิวัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งพอสรุปหลักเกณฑ์ที่สำคัญได้ดังนี้

1. หลักของความแน่นอน (Certainty)

ภาษีอากรที่ดีควรมีหลักเกณฑ์แน่นอนในจำนวนภาษี อัตราภาษี ฐานภาษี เวลา หรือสถานที่ชำระภาษี ตลอดจนวิธีการชำระภาษีอากร และหรือการกำหนดตัวผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งจนเกินไป ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติได้ถูกต้องไม่สับสนวุ่นวาย และหลักความแน่นอนนี้ อาจใช้ครอบคลุมถึงความแน่นอนในด้านภาระภาษี (Certainty of Incidence) ความแน่นอนในการทำรายได้ (Fiscal Marksmanship) ความแน่นอนของหนี้ภาษี (Certainty of Liability)

2. หลักของความประหยัด (Low Compliance and Collection Costs)

ภาษีอากรที่ดีควรคำนึงถึงความประหยัดหรือค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บให้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนภาษีอากรที่จะเก็บได้ เพื่อจะให้ได้รายได้ภาษีอากรมากที่สุด ทั้งนี้ รวมถึงจะต้องก่อให้เกิดภาระภาษีแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี (Compliance cost) ต่ำด้วย

รายได้ภาษีอากร(Tax Yield) คือรายได้สุทธิที่รัฐบาลได้รับจากการจัดเก็บซึ่งเท่ากับภาษีที่จัดเก็บได้หักด้วยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ

ภาระภาษี(Tax Burden) คือ ภาระที่ผู้เสียภาษีต้องรับเนื่องจากถูกรัฐบาลเก็บภาษี ได้แก่ เงินภาษีที่เสียไปรวมถึงภาระข้อยุ่งยากต่าง ๆ ที่เกิดจากการต้องเสียภาษี (Compliance costs) ซึ่ง ได้แก่ การเสียเวลา ค่าใช้จ่าย และข้อยุ่งยากต่าง ๆ รวมถึงผลกระทบที่เกิดจากการเก็บภาษีนั้น ทำให้ผู้เสียภาษีต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค เนื่องจากภาระภาษี เป็นต้น

3. หลักของความเสมอภาค (Equity)

การจัดเก็บภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมในการเสียภาษี หรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน ซึ่งหลักของความยุติธรรม หรือความเสมอภาคนี้เป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี และจะต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรมเกี่ยวกับภาษีที่จัดเก็บ และจากการปฏิบัติในการจัดเก็บภาษีนั้น

4. หลักของการยอมรับ (Acceptability)

การจัดเก็บภาษีอากรจะได้รับการยอมรับหรือการให้ความร่วมมือในการเสียภาษีของประชาชนเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพยายามของรัฐบาลแล้วที่สำคัญยิ่งขึ้น กับความร่วมมือของประชาชนด้วย หากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอากรอย่างดี การจัดเก็บภาษีก็น่าจะง่ายขึ้น

5. หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ(Enforceability)

ภาษีอากรทุกประเภทที่จัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารการจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

6. หลักทำรายได้(Productivity)

ภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องสามารถทำรายได้ดีเพียงพอกับความจำเป็นที่รัฐต้องใช้จ่ายรัฐไม่ควรจัดเก็บภาษีมากประเภทเกินไป แต่ทำรายได้ได้น้อยเพราะจะเป็นการหุ้มนุ้มนักประชาชนมากเกินไปไม่คุ้มค่าภาษีที่ดีต้องก่อให้เกิดรายได้ต่อรัฐบาลมากพอต้องมีฐานกว้างและขยายตัวตามการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจ

7. หลักความยืดหยุ่น(Flexibility)

ภาษีอากรที่ดีควรจะต้องสามารถปรับตามการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และความเหมาะสมต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเป็นต้นว่า ในยาม

เศรษฐกิจรุ่งเรืองควรเก็บภาษีได้(จำนวน)สูง และในยามเศรษฐกิจตกต่ำควรเก็บได้น้อยลง ความยืดหยุ่นของจำนวนภาษีอากร อัตราภาษี หรือฐานภาษี ย่อมสนับสนุนให้ภาษีอากรนั้นจัดเก็บได้มากหรือน้อย เช่น ในภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลต้องการลดการหมุนเวียนของเงินในท้องตลาดที่ที่จะต้องปรับตัวในลักษณะจัดเก็บภาษีได้มากในภาวะเงินเฟ้อ

8. หลักความสอดคล้องกับเศรษฐกิจ

ภาษีอากรที่ดีควรสนับสนุนการดำเนินงานด้านธุรกิจของเอกชน ส่วนภาษีที่มีผลกระทบกระเทือนต่อการเพิ่มผลผลิต การออมทรัพย์ไม่ควรจัดเก็บ ภาษีที่ดีต้องอำนวยความสะดวกการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้วย การดำเนินนโยบายภาษีอากร มิใช่เป็นการมุ่งหารายได้เข้ารัฐแต่เพียงอย่างเดียว แต่ภาษีอากรอาจใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางการเศรษฐกิจ และส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญสองประการของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ

9. หลักการควบคุมและส่งเสริม

ภาษีอากรที่ดีนอกจากจะทำรายได้ได้ดีและบริหารจัดการจัดเก็บได้ง่ายแล้วยังจะต้องควบคุมและส่งเสริมเศรษฐกิจได้ดีด้วยกล่าวคือ

(9.1) สามารถควบคุมการบริโภคและเพิ่มการออมทรัพย์ ภาษีอากรที่ดีนั้น จะต้องสามารถลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือย เช่น เก็บภาษียรถยนต์ หรือตู้เย็น ฯลฯ ในอัตราสูงเพื่อลดการบริโภค และนำเงินที่(เหลือ) ออมนั้นไปลงทุนในกิจการต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศส่วนรวมเจริญรุ่งเรือง

(9.2) การลดความแตกต่างในการกระจายรายได้ ภาษีอากรที่ดีจะช่วยขจัดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ โดยการใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าซึ่งจะเป็นการดึงเงินได้ของผู้ที่มีรายได้สูงให้ลดลง อย่างไรก็ตามการใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้ามากเกินไป จะมีผลกระทบต่อความสนใจในการทำงาน

(9.3) ส่งเสริมให้มีการลงทุน ภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องไม่ทำลายการลงทุนของเอกชน เพราะการที่หวังพึ่งเฉพาะการลงทุนของรัฐบาลด้านเดียวนั้นไม่เป็นการเพียงพอควรปล่อยให้เอกชนดำเนินการได้โดยเสรีมากที่สุด เพื่อหวังผลในธุรกิจของเอกชนในส่วนรวม ดังนั้น การเก็บภาษีในอัตราที่สูงเกินไปก็อาจจะเป็นการทำลายการออมและการลงทุนของเอกชนได้

2.2 ทฤษฎีภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value added tax: VAT) คือ ภาษีที่เก็บบนฐานของมูลค่าของสินค้าและบริการส่วนที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากกิจกรรมของธุรกิจในแต่ละขั้นตอนการผลิต และการจำหน่ายสินค้า(สมชัย ฤชุพันธ์,2530:หน้า18)

ชนิดของภาษีมูลค่าเพิ่ม (สมชัย ฤชุพันธ์,2530:หน้า20-23)

1.ภาษีมูลค่าเพิ่มแบบการบริโภค (Consumption type VAT) เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มที่มุ่งเก็บภาษีจากการบริโภค ไม่เก็บภาษีจากการลงทุน

(ฐานภาษี = การบริโภครวม (C))

2.ภาษีมูลค่าเพิ่มแบบรายได้ (Income type VAT) เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีจุดมุ่งหมายให้เก็บภาษีรายได้ประชาชาติ ในการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มชนิดนี้ จะเก็บจากการลงทุนด้วย แต่ยอมให้หักค่าเสื่อมราคาสินค้าประเภททุนได้

(ฐานภาษี = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ(GNP) – ค่าเสื่อมราคา(D))

3.ภาษีมูลค่าเพิ่มแบบผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (Gross product type VAT) เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มที่มุ่งเก็บภาษีจากผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มชนิดนี้จะเก็บจากการลงทุนและการบริโภค ไม่ยอมให้หักค่าเสื่อมราคา

(ฐานภาษี = การบริโภค (C) + การลงทุน (I))

2.3 หลักการบริหารการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่งที่น่ามาใช้บังคับแทนภาษีการค้าตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นแหล่งรายได้ภาษีที่มีสัดส่วนที่สูงสุดของรายได้ภาษี นอกจากนี้ยังเป็นภาษีที่มีฐานภาษีกว้างที่สุดในปัจจุบัน เพราะผู้ที่มีอยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจะรวมทั้งผู้ขายสินค้า และผู้ให้บริการในทางธุรกิจ หรือวิชาชีพทั่วประเทศ และผู้นำเข้าสินค้าตามที่กฎหมายกำหนด โดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีนี้อาจเรียกเก็บภาษีจากผู้ซื้อสินค้าและผู้รับบริการ

ภาษีมูลค่าเพิ่มจะเป็นการคำนวณจากยอดมูลค่าสินค้าก่อนหักรายจ่ายตามอัตราภาษีที่กำหนด ในการคำนวณภาษีผู้ประกอบการจดทะเบียนจะนำภาษีที่เรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้า

หรือผู้รับบริการ หรือที่เรียกว่า ภาษีขาย ตั้งแล้วหักด้วยภาษีที่ถูกเก็บโดยผู้ประกอบการรายอื่น เมื่อซื้อวัตถุดิบ หรือปัจจัยการผลิตหรือที่เรียกว่า ภาษีซื้อ เพื่อไม่ให้มีการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อนจากสินค้าและบริการที่ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนจนถึงผู้ซื้อสินค้า หรือใช้บริการขั้นสุดท้าย โดยผู้ประกอบการจะต้องนำส่งภาษีเป็นรายเดือนภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

สาระสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่ม คือ สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้ประกอบการทราบต้นทุนที่แท้จริงของการผลิต การจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการดังนี้

1.การจัดเก็บไม่ซ้ำซ้อน ภาษีมูลค่าเพิ่มมีหลักการจัดเก็บจากฐานมูลค่าของสินค้าและบริการเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้น ในแต่ละขั้นตอนการผลิต และจำหน่ายเท่านั้น

2.มีความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ ภาษีมูลค่าเพิ่มบังคับใช้กับสินค้าและบริการทุกชนิด และทุกขั้นตอนของการผลิตและการจำหน่าย โดยใช้ระบบภาษีอัตราเดียว สำหรับสินค้าและบริการทุกชนิด จึงไม่ก่อให้เกิดการบิดเบือนในการผลิตและการบริโภค

3.เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ภายใต้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม จะมีการยอมให้มีการเครดิตภาษีสำหรับสินค้าประเภททุน ที่ซื้อมาใช้ในกิจการได้ด้วย โดยถือเสมือนหนึ่งว่าสินค้าประเภททุนเป็นสินค้าทั่ว ๆ ไป ที่ซื้อมาเพื่อขายหารายได้ จึงนับได้ว่าภาษีมูลค่าเพิ่มจะช่วยส่งเสริมการลงทุนได้เป็นการทั่วไป

4.เอื้ออำนวยต่อการส่งออก ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ใช้อัตราศูนย์ในสินค้าส่งออก ทำให้สินค้าส่งออกปลอดจากภาระภาษีทางอ้อมและหากมีภาระภาษีที่แฝงอยู่ในต้นทุนสินค้าส่งออกก็จะได้รับคืน

5.มีกลไกป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษี จากการเสียภาษีของผู้ขายรายหนึ่ง จะเป็นหลักฐานนำไปหักภาษีของผู้เสียภาษีอีกรายหนึ่ง โดยที่การซื้อขายสินค้าแต่ละครั้ง ผู้ขายจะต้องออกหลักฐานใบกำกับภาษี (Tax Invoice) ให้กับผู้ซื้อสินค้า เพื่อนำไปใช้ในการเครดิตออกจากภาษีขาย ถ้าหากผู้ประกอบการรายใดมีเอกสารหลักฐานภาษีซื้อไม่ครบถ้วน จะต้องรับภาระภาษีในส่วนนั้น ๆ ไว้เอง ดังนั้นแต่ละฝ่ายจะต้องรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งจะเป็นการควบคุมการเสียภาษีระหว่างผู้เสียภาษีด้วยกันเองให้เป็นไปอย่างถูกต้อง โดยอัตโนมัติ ทำให้การจัดเก็บภาษีมียุทธศาสตร์ที่เต็มเม็ดเต็มหน่วยยิ่งขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำทฤษฎีของ Adam Smith ที่ได้กล่าวถึงระบบภาษีอากรที่ดี คือ จะต้องมีความยุติธรรม มีความแน่นอน มีความสะดวก และประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งของรัฐและผู้เสียภาษี ทฤษฎีภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งกล่าวถึงหลักการ และสาระสำคัญของภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่จะช่วยให้สามารถ

จัดเก็บภาษีอากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดเก็บภาษีอากรไม่มีความซ้ำซ้อน ชัดเจน แน่นนอน และเป็นธรรม ที่จะนำมาใช้ประกอบในการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติมักพบว่า การจัดเก็บ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่นำมาใช้จัดเก็บในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2535 นั้น ไม่เอื้ออำนวย ต่อการจัดเก็บภาษี มูลค่าเพิ่ม ในธุรกิจการค้าทองคำ เนื่องจากธุรกิจการค้าทองคำ มีลักษณะการประกอบธุรกรรม แตกต่างไปจากภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่มีการซื้อขายไปโดยทั่วไป แต่การค้าทองคำ โดยเฉพาะทอง รูปพรรณในประเทศไทย มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างทองคำ และทองใหม่ กันหลายรอบใน กลุ่มผู้บริโภคไม่ต้องแบกรับภาระภาษีที่เกิดขึ้น

2.4 งานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและบทความที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องระบบ ภาษีอากรของประเทศไทย พบว่ามีการศึกษาระบบหลากหลาย พอสรุปได้ดังนี้

กัญญา สุวรรณเสมอ (2533) ศึกษาถึงความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของ จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยการศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลหุติขุมที่รวบรวมจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 72 จังหวัด ในปี 2525 และจำนวน 73 จังหวัด ในปี 2529 จากผลการศึกษา พบว่า จังหวัดขนาดเล็กใช้ความพยายามสูงกว่าจังหวัดขนาดใหญ่ ในการจัดเก็บภาษีอากรทุก ประเภทภาษี เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรให้มีประสิทธิภาพ

กฤษณ์ กระแสเวส (2537) ศึกษาถึงทัศนคติของผู้ประกอบการกักตาดาคารต่อ ภาษี มูลค่าเพิ่มในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาในครั้งนี้ ได้มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 206 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล การศึกษาได้ว่า โดยรวมผู้ประกอบการกักตาดาคารกลุ่มต่าง ๆ มีทัศนคติลงต่อภาษีมูลค่าเพิ่ม เว้นกลุ่ม ผู้ประกอบการกักตาดาคารในโรงแรม มีทัศนคติในเชิงบวก สำหรับความรู้ความเข้าใจในภาษี มูลค่าเพิ่ม ผู้ประกอบการกักตาดาคารที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มแบบเต็มรูป(7%) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบการกักตาดาคารทั่วไปที่เสียภาษีแบบไม่เต็มรูป (1.5%) ส่วน ปัญหาในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มพบว่ากลุ่มของผู้ประกอบการกักตาดาคารเห็นว่าปัญหาในการเสียภาษี มูลค่าเพิ่มมีมาก

ธัญญา ภู่อ่าง (2539) ศึกษาถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มของ ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้าง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาในครั้งนี้ ได้รวบรวม

รวมข้อมูลจากผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อ จำนวน 100 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามสำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ คำร้อยละ พบว่าผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม ระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้ ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง ด้านการจัดทำรายงาน เอกสารหลักฐาน ด้านภาษีซื้อที่ไม่ให้นำมาเครดิตในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านการยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีของคืน และขอเครดิต และด้านเบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และค่าปรับอาญา

นิยม บุญสิงห์ (2539) ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ในกรณีการค้าอสังหาริมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาในครั้งนี้ จากการนำตัวแปรที่เกี่ยวกับพื้นฐานของสถานประกอบการด้านต่าง ๆ ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่การเสียภาษี หลักเกณฑ์การเสียภาษี การยอมรับการเสียภาษีความเห็นต่อการประชาสัมพันธ์ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนขออนุญาตจัดสรรที่ดิน และขั้นตอนการปฏิบัติของภาษี จำนวน 15 ตัวแปร ไปหาความสัมพันธ์กับจำนวนเงินเสียภาษีธุรกิจเฉพาะของผู้ประกอบการ เพื่อสร้างสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรพื้นฐานสถานประกอบการด้านเงินทุนจดทะเบียนนิติบุคคล ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับภาษีอากร และความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนขออนุญาตจัดสรรที่ดิน มีอิทธิพลต่อจำนวนเงินที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะคิดเป็นร้อยละ 64.547

ประภัสสร กฤติยาภิชาติกุล (2541) ศึกษาถึง ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการศึกษาในครั้งนี้ พิจารณาสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้เกี่ยวกับมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) สรุปผลการศึกษาได้ว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงสูงขึ้นทุกปี จากร้อยละ 2.07 ในปี พ.ศ. 2536 เป็นร้อยละ 2.14 และ 2.34 ในปี พ.ศ. 2537 และ 2538 ตามลำดับ และนอกจากนี้พบว่าโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2535 ถึง 2539 จังหวัดเชียงใหม่จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพียงร้อยละ 35.51 ของประสิทธิภาพสูงสุด

พเยาว์ ปฏิมาภรณ์ชัย (2534) ได้ศึกษาถึงภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีต่อธุรกิจ สรุปผลได้ว่าระบบภาษีมูลค่าเพิ่มส่งผลกระทบต่อระดับราคาสินค้าและต่อธุรกิจทุกประเภท จากการวิเคราะห์ผลกระทบของการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ต่อระดับราคาสินค้า และต่อธุรกิจในช่วง 2 เดือนแรกพบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มไม่มีผลกระทบต่อภาระเงินเฟ้อโดยตัวเอง หากไม่มีปัจจัยด้านอื่นที่สนับสนุนให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ นอกจากนี้ กลไกเครดิตภาษีจะช่วยลดต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมที่มีขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอน และเคยรับภาษีการค้าซ้ำซ้อนมาก่อน ผลกระทบต่อธุรกิจโดยทั่วไปจะมีผลใน

ทางบวกมากกว่าทางลบ และเกิดผลดีต่อธุรกิจทั่วไปในระยะยาว และภายใต้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้น เพราะภาษีมูลค่าเพิ่มมีความเป็นกลาง ในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าภาษีการค้า ทำให้ส่งสินค้าออกไปแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้น และในระยะยาวเมื่อธุรกิจต่างสามารถปรับตัวสู่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มได้แล้ว จะมีผลต่อการส่งเสริมธุรกิจทั้งในประเทศ และการส่งออกในระยะยาว ซึ่งเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ

สมภพ ผ่องสว่าง (2539) หัวหน้าฝ่ายคดีอาญา 2 กองคดีภาษีอากร กรมสรรพากร ได้กล่าวไว้ในสรรพากรศาสตร์ ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2539 ในหัวข้อเรื่อง การหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม : กรณีใบกำกับภาษีว่า รัฐควรมีมาตรการส่งเสริมความสมัครใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี เพื่อให้ผู้เสียภาษีและสังคมมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องเสียภาษี ที่ตนมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย รวมทั้งผู้เสียภาษีอากรจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร ด้วยความสมัครใจ โดยปกติแล้วการสร้าง ความสมัครใจในการเสียภาษีอากร จะต้องสร้างให้เกิดแก่บุคคลทุกคน โดยการให้การศึกษาก่อนการตั้งแต่ละนศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังความสำนึกเรื่องภาษีว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคน ที่จะต้องเสียภาษีอากรให้กับรัฐ ผู้ใดมีเจตนาหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร จะต้องเป็นผู้ที่สังคมรังเกียจ เนื่องจากการเอาเปรียบสังคม ทำให้สังคมเสียหายขาดเงินที่พึงได้มาใช้จ่าย

สุวดี จิตนราพงศ์ (2538) ศึกษาถึง ทักษะคติของผู้ประกอบการสถานีบริการน้ำมัน เชื้อเพลิงในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จากมิเตอร์หัวจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการสถานีน้ำมันเชื้อเพลิงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 43 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่สะสม ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน สรุปผลการศึกษาได้ว่า โดยรวมผู้ประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิง มีทัศนคติต่อภาษีมูลค่าเพิ่มในทางบวก แต่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้ประกอบการที่มีทัศนคติในระดับสูงเกี่ยวกับ ด้านหลักการของการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากมิเตอร์หัวจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง และประโยชน์ของภาษีมูลค่าเพิ่มจากมิเตอร์หัวจ่ายน้ำมัน และผู้ประกอบการมีทัศนคติในระดับปานกลางในด้านการขออนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรด้านการออกไปกำกับภาษี และการจัดเก็บภาษี ด้านการแสดงรายงานภาษีขายต่อสรรพากร และด้านประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล

อรุณี ดวงคำสวัสดิ์ (2542) ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการใช้เครื่องบันทึกการเก็บเงินสำหรับการออกใบกำกับภาษีอย่างย่อ ในการศึกษาในครั้งนี้ ข้อมูลหลักที่ใช้ในแบบจำลองโลจิส ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจงจำนวน 96 ตัวอย่าง สรุปผลการศึกษาได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการในการใช้เครื่องบันทึกการเก็บเงินสำหรับออกใบกำกับภาษีอย่างย่อ พบว่าผู้ที่มีรายได้พึงประเมินจากการขายสินค้า หรือบริการ ที่นำไปยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสูง และผู้ที่มีความเห็นว่าเครื่องบันทึกการเก็บเงินช่วยควบคุมระบบการเงินให้ถูกต้อง มีโอกาสที่จะตัดสินใจใช้เครื่องบันทึกการเก็บเงินมากกว่าปัจจัยอื่น